

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 10 жовтня 2023 року

№ 22-3

Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, забезпечення діяльності Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності та Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті, функціонування Національного музею Голодомору-геноциду та на будівництво об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України „Про Рахункову палату” розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, забезпечення діяльності Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності та Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті, функціонування Національного музею Голодомору-геноциду та на будівництво об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури.

За підсумками розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Міністерство культури та інформаційної політики України, Міністерство культури, молоді та спорту України, Міністерство культури України (далі разом – Мінкультури) як головні розпорядники бюджетних коштів не забезпечили в повному обсязі своєчасного і повного ухвалення управлінських рішень, продуктивного, результативного, економного та законного використання бюджетних коштів на забезпечення реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, діяльності Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності (далі – Музей Революції Гідності) та Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті (далі – Галузевий державний архів), функціонування Національного

музею Голодомору-геноциду (далі – Музей Голодомору-геноциду) та на будівництво об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури.

Так, за щорічними бюджетними призначеннями, встановленими законами про державний бюджет на 2018–2022 роки, Мінкультури визначалося головним розпорядником бюджетних коштів за бюджетними програмами «Заходи з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, забезпечення діяльності Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності та Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті» (КПКВК 1809020 у 2019 році і КПКВК 3809020 у 2020 – 2022 роках, далі – КПКВК (180)3809020); «Забезпечення діяльності національних музеїв, національних і державних бібліотек та культурно-просвітницьких центрів» (КПКВК 1801190 у 2019 році і КПКВК 3801190 у 2020 – 2022 роках, далі – КПКВК (180)3801190) за напрямом «Забезпечення функціонування національних музеїв» у частині функціонування Національного музею Голодомору-геноциду; «Будівництво об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури, у т. ч. організація та проведення архітектурного конкурсу, проектування та будівництво Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності» (КПКВК 1801280 у 2018 році), «Будівництво об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури» (КПКВК 1801280 у 2019 році і КПКВК 3801280 у 2020 – 2021 роках) та «Фонд розвитку закладів загальнодержавного значення, в тому числі їх будівництво» (КПКВК 3801280 у 2022 році) (далі – КПКВК (180)3801280). Водночас відповідальним виконавцем бюджетної програми за КПКВК (180)3809020 визначався Український інститут національної пам'яті (далі – УІНП) – розпорядник нижчого рівня, який забезпечував виконання бюджетної програми у системі головного розпорядника (Мінкультури).

Загальний обсяг бюджетних призначень за цими бюджетними програмами становив 7 546 129,9 тис. грн: за загальним фондом – 7 271 532,3 тис. грн (96,4 відс.), в т. ч. видатки споживання – 3 550 881,3 тис. грн (48,8 відс.), розвитку – 3 720 651 тис. грн (51,2 відс.); спеціальним – 274 597,6 тис. грн (3,6 відс.), в т. ч. видатки споживання – 206 839,1 тис. грн (75,3 відс.), розвитку – 67 758,5 тис. грн (24,7 відс.).

2. Обсяг охоплених аудитом бюджетних асигнувань на початок звітних періодів становив 4 213 635,3 тис. грн, у т. ч. за КПКВК (180)3801280 у 2018 – 2022 роках у сумі 3 727 700 тис. грн, КПКВК (180)3809020 у 2019–2022 роках – 371 595,8 тис. грн та КПКВК (180)3801190, встановлені на 2019–2022 роки для Музею Голодомору-геноциду, – 114 339,5 тис. гривень.

На кінець звітних періодів (з урахуванням внесених змін) обсяг бюджетних асигнувань становив 1 797 041,8 тис. грн, у т. ч. за КПКВК (180)3801280 у 2018–2022 роках у сумі 1 432 523,3 тис. грн, КПКВК (180)3809020 у 2019–2022 роках – 240 622,6 тис. грн та КПКВК (180)3801190, встановлені на 2019–2022 роки (із змінами) для Музею Голодомору-геноциду, – 123 895,9 тис. гривень.

Як засвідчив аудит, загальний залишок невикористаних бюджетних асигнувань становив **319 929,5 тис. грн (17,8 відс. бюджетних асигнувань на кінець звітнього періоду)**, в т. ч. за КПКВК (180)3801280 – 219 033,3 тис. грн (15,3 відс.), КПКВК (180)3809020) – 98 403 тис. грн (40,9 відс.), КПКВК (180)3801190 – 2 493,2 тис. грн (2,0 відс. бюджетних асигнувань, встановлених для Музею Голодомору-геноциду). **Утворення залишків невикористаних коштів бюджету є наслідком незабезпечення учасниками бюджетного процесу ефективного управління бюджетними коштами, що зумовлено неналежною організацією та незабезпеченням ними ефективного внутрішнього контролю за дотриманням бюджетного законодавства у бюджетному процесі, зокрема за обґрунтованістю планування потреби в коштах бюджету, ефективністю використання та управління бюджетними коштами.**

Водночас аудитом встановлено, що за цими бюджетними програмами **упродовж 2018–2022 років допущено низку суттєвих недоліків та порушень на загальну суму 3 293 694,9 тис. грн , у т. ч.:**

порушень бюджетного законодавства у сумі 3 084 316,0 тис. грн, з яких на стадії підготовки бюджетних запитів – 550 244,3 тис. грн, затвердження кошторисів – 2 531 906,4 тис. грн, виконання кошторисів – 346,3 тис. грн, інших порушень – 1 819,0 тис. гривень;

недотримання законодавства – 626,1 тис. грн;

непродуктивне використання коштів – 38 933,3 тис. грн;

нерезультативне використання коштів – 111 581,3 тис. грн;

неекономне використання коштів – 58 238,2 тис. гривень.

Так, розпорядниками бюджетних коштів використано:

за КПКВК (180)3809020 у 2019 – 2022 роках:

246 915,9 тис. грн з порушенням бюджетного законодавства: 184 517,9 тис. грн визначені у бюджетних запитах без належного обґрунтування потреби у видатках, 34 110 тис. грн з яких в порушення нормативно-правових актів економічно неаргументовані; 62 051,7 тис. грн – затверджені в кошторисах видатків без підтвердження належними розрахунками та економічними обґрунтуваннями, з яких 9 350 тис. грн – із порушенням застосування економічної класифікації видатків; 306,2 тис. грн – витрачені на цілі, які не визначалися розрахунками до кошторисів; 40,1 тис. грн – попередня оплата (аванс) за послуги, не передбачені бюджетним законодавством;

39,1 тис. грн з порушенням вимог законодавства: 35,3 тис. грн – оплата не підтверджених первинними документами наданих послуг; 3,8 тис. грн – сплата ПДВ за товар, звільнений від оподаткування;

38 933,3 тис. грн непродуктивно: 27 183,7 тис. грн використані Галузевим державним архівом без провадження основної діяльності; 11 749,6 тис. грн – витрати бюджету на розробку проектно-кошторисної документації, що потребує коригування;

26 582,4 тис. грн неекономно: 19 615,8 тис. грн – нарахування та виплата заробітної плати з підвищеними коефіцієнтами до посадового окладу;

6 966,6 тис. грн – нарахування стимулюючих виплат без належного забезпечення Галузевим державним архівом основної діяльності;

1 819 тис. грн – інші порушення бюджетного законодавства:
1 783,7 тис. грн – втрати доходів до спеціального фонду державного бюджету;
35,3 тис. грн – визначення недостовірних обсягів бюджетної заборгованості.

Всього порушень та недоліків за бюджетною програмою на суму 314 289,7 тис. гривень;

за КПКВК (180)3801190 у 2019 – 2022 роках:

19 181,1 тис. грн з порушенням бюджетного законодавства:
15 326,4 тис. грн – визначені у бюджетних запитах без належного обґрунтування Музеєм Голодомору-геноциду потреби у видатках; 3 854,7 тис. грн – затверджені в кошторисах видатків, не підтверджених Музеєм Голодомору-геноциду належним економічним обґрунтуванням;

16 146,9 тис. грн неекономно – нарахування та виплата заробітної плати з підвищеними коефіцієнтами до посадового окладу,

587 тис. грн з порушенням вимог законодавства: нарахування та виплата заробітної плати з недотриманням вимог законодавства про працю. **Всього порушень та недоліків за бюджетною програмою на суму 35 915 тис. гривень;**

за КПКВК (180)3801280 у 2018 – 2022 роках:

2 816 400 тис. грн з порушенням бюджетного законодавства:
350 400 тис. грн – визначені у бюджетних запитах без належного обґрунтування потреби у видатках, 2 466 000 тис. грн – затверджені в кошторисах видатків без підтвердження належними розрахунками та економічними обґрунтуваннями;

111 581,3 тис. грн нерезультативно: внаслідок ухвалення Музеєм Революції Гідності з відома Мінкультури необґрунтованих управлінських рішень та здійснення 27.12.2018 попередньої оплати будівельних робіт (реконструкції) за КЕКВ 3142 «Реконструкція та реставрація інших об'єктів» у розмірі 111 581,3 тис. грн під час дії ухвали суду, що триває донині, про накладання арешту на відповідні земельні ділянки та заборону проведення будь-яких дій на них. Це створило умови та ризики неефективного використання коштів, утворення простроченої заборгованості в розмірі 111 581,3 тис. грн та втрати підрядником будівельних робіт товарно-матеріальних цінностей, придбаних за рахунок отриманої попередньої оплати, зокрема дерев на суму 9 144 тис. грн, виробів з граніту – 29 030,4 тис. грн, що тривалий час перебувають на зберіганні;

15 508,9 тис. грн неекономно: не забезпечена максимальна економія та ефективність за результатами проведення закупівель. **Всього порушень та недоліків за бюджетною програмою на суму 2 943 490,2 тис. гривень.**

Крім того, внаслідок несвочасного ухвалення управлінських рішень створено умови для неефективного використання бюджетних коштів за КПКВК (180) 3801280 в сумі 90 550,1 тис. грн, в т. ч. 79 452,6 тис. грн через суттєве збільшення загальної вартості будівництва (реконструкції) Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні з 1 628 311,7 до

1 707 764,3 тис. грн та необхідність коригування робочої документації за окремим договором вартістю 11 097,5 тис. гривень.

3. Нормативно-правові акти щодо забезпечення реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, діяльності Музею Революції Гідності та Галузевого державного архіву, функціонування Музею Голодомору-геноциду та будівництва об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури потребують правового урегулювання.

Зокрема, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2008 р. № 364-р схвалено Концепцію Загальнодержавної національно-культурної програми дослідження Голодомору 1932–1933 років в Україні та увічнення пам'яті його жертв на період до 2012 року (далі – Розпорядження 364), пунктом 2 якого УІНП разом із заінтересованими центральними органами виконавчої влади доручалося розробити і подати у тримісячний строк Кабінетові Міністрів України проект зазначеної програми, проте до цього часу, протягом 17 років, такої загальнодержавної програми не затверджено.

Постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2001 р. № 1557 затверджені Перелік закладів культури і мистецтва, які утримуються або яким надається фінансова підтримка з державного бюджету, та Перелік заходів у сфері культури і мистецтва, видатки на які здійснюються з державного бюджету, до якого включено, зокрема, Національний музей «Меморіал пам'яті жертв голодоморів в Україні». Незважаючи на те, що назва Музею неодноразово змінювалась, до переліку відповідні зміни не внесені.

На виконання статті 23 Закону України від 14 грудня 2010 р. № 2778-VI «Про культуру» (далі – Закон 2778) наказом Мінкультури від 17 червня 2016 р. № 450 затверджений Перелік закладів культури базової мережі загальнодержавного рівня (розділ «Музеї»), до якого включено і Національний музей «Меморіал жертв Голодомору». Зміни до цього переліку у частині назви Музею, яка неодноразово змінювалась, також не внесені.

Невнесення змін до цих переліків свідчить про неналежне виконання Мінкультури завдань і повноважень, визначених пунктом 4 Положення про Міністерство культури та інформаційної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2019 р. № 885 «Деякі питання діяльності Міністерства культури та інформаційної політики».

4. Встановлено, що проекти кошторисів за бюджетною програмою КПКВК (180)3809020, дані яких є базовими для складання УІНП бюджетних запитів, Музеєм Революції Гідності, Галузевим державним архівом та апаратом УІНП у порушення вимог бюджетного законодавства не склалися і, як наслідок, до УІНП не подавалися.

За таких обставин УІНП не забезпечив реалізації повноважень щодо належного розгляду показників проектів кошторисів розпорядників нижчого рівня.

Аудит засвідчив, що до бюджетних запитів на планові 2019–2022 роки УІНП включено необґрунтовано 184 517,9 тис. грн (2019 рік – 83 439,6 тис. грн,

2020 рік – 30 326,1 тис. грн, 2021 рік – 37 728,1 тис. грн, 2022 рік – 33 024,1 тис. грн) (50,9 відс. граничного обсягу) видатків: 150 407,9 тис. грн (41,5 відс.) – не підтверджені детальними розрахунками (2019 рік – 76 967,2 тис. грн, 2020 рік – 24 228,2 тис. грн, 2021 рік – 24 413,3 тис. грн, 2022 рік – 24 799,2 тис. грн); 21 669,4 тис. грн (5,6 відс.) – обсяги визначені недостовірно (2019 рік – 3 990,6 тис. грн, 2020 рік – 4 695,6 тис. грн, 2021 рік – 6 389,9 тис. грн, 2022 рік – 6 593,3 тис. грн); 12 440,6 тис. грн (3,4 відс.) – економічно необґрунтовані (2019 рік – 2 481,8 тис. грн, 2020 рік – 1 402,3 тис. грн, 2021 рік – 6 924,9 тис. грн, 2022 рік – 1 631,6 тис. гривень).

Зазначене зумовлено недотриманням УІНП при складанні бюджетних запитів вимог Інструкції з підготовки бюджетних запитів, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 06 червня 2012 р. № 687, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26 червня 2012 р. за № 1057/21369 (далі – Інструкція 687), а саме пунктів 2.1, 2.3 щодо здійснення розрахунку обсягів видатків з дотриманням принципів, на яких ґрунтується бюджетна система, зокрема обґрунтованості витрат «від першої гривні», який передбачає детальні розрахунки з урахуванням норм, нормативів, зобов'язань за договорами тощо, а також незабезпеченням усіма учасниками бюджетного процесу (Мінкультури, УІНП, Музеєм Революції Гідності, Галузевим державним архівом) реалізації вимог статті 26 Бюджетного кодексу України (далі – Бюджетний кодекс) щодо контролю за обґрунтованістю планування витрат бюджету.

Отже, у бюджетних запитах УІНП за КПКВК (180)3809020 на 2019 – 2022 роки закладено, зокрема, значні резерви – 18,5 відс., або 34 110 тис. грн, за рахунок недостовірно визначеної, економічно необґрунтованої потреби в бюджетних видатках, що відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства та призводить до виникнення ризику неефективного управління та використання бюджетних коштів.

5. Мінкультури як головним розпорядником бюджетних коштів бюджетні запити за КПКВК (180)3809020 у порушення бюджетного законодавства подавались без економічних обґрунтувань, розрахунків кількісних та вартісних показників, затвердженої в установленому порядку проектно-кошторисної документації, зазначення кількості наявного обладнання та предметів довгострокового користування та ступеня їх фізичної і моральної зношеності.

Внаслідок порушення Мінкультури вимог частини третьої статті 35 Бюджетного кодексу та пункту 1.14 Інструкції 687 не забезпечено обґрунтованості та достовірності поданих до Міністерства фінансів України (далі – Мінфіну) бюджетних запитів, які мають містити всю інформацію, необхідну для аналізу показників проекту Державного бюджету України, що відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства.

Цим створено передумови неефективного управління та використання бюджетних призначень з порушенням законодавства.

6. У цілому виконання зведених кошторисів за КПКВК (180)3809020 за 2019–2022 роки становило 59,1 відс., обсяг неосвоєних асигнувань – 98 403 тис. грн (видатки споживання – 16 541,7 тис. грн (11,9 відс.), розвитку – 81 861,2 тис. грн (80,5 відс.)).

Найбільшу за обсягом питому вагу залишків неосвоєних бюджетних асигнувань 2019 року становили асигнування за кошторисом Галузевого державного архіву – 84,1 відс., або 47 228,1 тис. грн, за іншими кошторисами: Музею Революції Гідності – 15,1 відс., або 4 409,3 тис. грн, апарату УІНП – 4,3 відс., або 433,7 тис. грн; у 2020 році найбільше по апарату УІНП – 14,5 відс., або 1 014,8 тис. грн; за іншими кошторисами: Музею Революції Гідності – 11 відс., або 2 647,1 тис. грн, Галузевого державного архіву – 9,6 відс., або 931,2 тис. грн; у 2021 році найбільше по Галузовому державному архіву – 75 відс., або 33 037,4 тис. грн, за іншими кошторисами: Музею Революції Гідності – 9,5 відс., або 2 673,1 тис. грн, апарату УІНП – 4,2 відс., або 219,6 тис. грн; у 2022 році найбільше по апарату УІНП – 87,5 відс., або 1 150,4 тис. грн; за іншими кошторисами: Музею Революції Гідності – 17,3 відс., або 4 645,1 тис. грн, Галузевого державного архіву – 12,5 відс., або 513,2 тис. гривень.

Невиконання кошторисів зумовлено затвердженням УІНП у кошторисах неналежно економічно обґрунтованих видатків та незабезпеченням Мінкультури повноважень у частині здійснення управління бюджетними коштами та контролю за повнотою взяття бюджетних зобов'язань, УІНП – подібних повноважень, а також незабезпеченням усіма учасниками бюджетного процесу (Мінкультури, УІНП, Музеєм Революції Гідності, Галузевим державним архівом) належного контролю за обґрунтованістю планування витрат бюджету.

Так, невід'ємною частиною кошторисів є розрахунки показників видатків. За результатами аналізу таких розрахунків встановлено випадки неналежного обґрунтування показників видатків бюджету, включених до кошторисів: окремі видатки кошторисів Музею Революції Гідності на 2019 – 2022 роки у загальному обсязі 33 135 тис. грн (21,7 відс. обсягу встановлених на початок відповідного року бюджетних асигнувань (152 615,4 тис. грн)) (2019 рік – 5 841,8 тис. грн (18,4 відс.); 2020 рік – 5 353 тис. грн (12,9 відс.); 2021 рік – 1 190 тис. грн (3 відс.); 2022 рік – 20 750,2 тис. грн (52,9 відс.)) неналежно обґрунтовані розрахунками (не деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг)), з них видатки на суму 9 350 тис. грн затверджені учасниками бюджетного процесу (Музеєм Революції Гідності та УІНП) з недотриманням положень Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 12 березня 2012 р. № 333.

Подібно УІНП у кошторисах Галузевого державного архіву на 2019 – 2022 роки без економічних обґрунтувань та детальних розрахунків затверджувалися видатки у сумі 1 173,9 тис. грн (2019 рік – 270,3 тис. грн, 2020 рік – 292,8 тис. грн, 2021 рік – 293,6 тис. грн, 2022 рік – 317,2 тис. грн) на оплату комунальних послуг та енергоносіїв (КЕКВ 2270), які ним фактично не

споживалися і не споживаються й досі, та 883,1 тис. грн (2019 рік) на заробітну плату та нарахування на неї, разом – 1 957 тис. гривень.

Також УІНП у кошторисах свого апарату на реалізацію у 2019 – 2022 роках заходів (КЕКВ 2282) без економічних обґрунтувань та детальних розрахунків затверджено 25 766,1 тис. грн (2019 рік – 10 045,6 тис. грн, 2020 рік – 9 045,6 тис. грн, 2021 рік – 5 214,7 тис. грн, 2022 рік – 1 460,2 тис. грн).

Затвердження у кошторисах показників, не підтверджених розрахунками та економічними обґрунтуваннями є порушенням пункту 29 Порядку 228 та відповідно до пункту 16 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу визнається порушенням бюджетного законодавства.

7. Аудитом виявлено незадіяні в бюджетному процесі резерви потенційних надходжень коштів за бюджетною програмою за КПКВК (180)3809020 до спеціального фонду бюджету, надходження та видатки за якими у бюджетних запитах на планові 2019–2022 роки УІНП взагалі не визначалися. Лише за 2019–2021 роки обсяг втраченої вигоди щодо потенційних надходжень за КДБ 25010100 «Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю» до державного бюджету становив 1 783,7 тис. грн (2019 рік – 839,5 тис. грн, 2020 рік – 387,2 тис. грн, у 2021 році – 557 тис. гривень).

Зазначене свідчить про невиконання наданих УІНП бюджетних повноважень щодо координації роботи розпорядників нижчого рівня та здійснення контролю за повнотою надходжень до бюджету, що зумовлено незабезпеченням керівниками УІНП і Мінкультури належного внутрішнього контролю.

8. Внаслідок затвердження УІНП у штатних розписах Музею Революції Гідності на 2019–2022 роки додаткових коефіцієнтів підвищення посадових окладів працівників, функціональні обов'язки яких не передбачають забезпечення та безпосереднього здійснення музейних функцій, додаткові витрати на оплату праці за рахунок коштів загального фонду державного бюджету за 2019 – 2022 роки, за розрахунками, становили 19 615,8 тис. грн (КЕКВ 2110 – 16 078,6 тис. грн (2019 рік – 2 732,2 тис. грн, 2020 рік – 3 251,7 тис. грн, 2021 рік – 4 956,6 тис. грн, 2022 рік – 5 138 тис. грн); КЕКВ 2120 – 3 537,3 тис. грн (2019 рік – 601,1 тис. грн, 2020 рік – 715,4 тис. грн, 2021 рік – 1 090,5 тис. грн, 2022 рік – 1 130,4 тис. грн)), що є неекономічним використанням бюджетних коштів.

9. Встановлено, що за договірними умовами з Управлінням поліції охорони м. Києва (виконавець) Музей Революції Гідності (замовник) забезпечував щомісячно попередню оплату (авансування) від вартості місячної послуги. Загальна вартість оплати становила 184,7 тис. грн, з них 158,4 тис. грн (85,8 відс.) – попередня оплата, 26,3 тис. грн – за фактом надання послуг за відповідний звітний місяць.

Невідображення Музеєм Революції Гідності в порушення вимог частини п'ятої статті 9 Закону України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» в бухгалтерському обліку

на рахунках господарської операції на суму попередньої оплати, не підтвердженої відповідними актами прийому-передачі виконаних робіт/послуг за звітні місяці, призвело до включення до бюджетної звітності (місячна, квартальна, річна) недостовірних показників про дебіторську заборгованість на загальну суму 35,3 тис. грн (2019 рік – на 9,4 тис. грн, 2020 рік – на 11,1 тис. грн, 2021 рік – на 14,8 тис. грн), **що згідно із пунктом 33 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства.**

Крім того, враховуючи вимоги пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2014 р. № 117 «Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти» (втратила чинність з 01.01.2020 відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04 грудня 2019 р. № 1070), щомісячна попередня оплата охоронних послуг Музеєм Революції Гідності у 2019 році **на загальну суму 40,1 тис. грн** (75 відс. вартості усіх договорів – 53,5 тис. грн) забезпечувалась у порушення вимог цієї постанови (не передбачала авансування такого виду послуг), **що є порушенням бюджетного законодавства.**

10. Перевіркою окремих розрахунків із контрагентами щодо дотримання положень постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 2020 р. № 224 «Про затвердження переліку товарів (у т. ч. лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість та які звільняються від сплати ввізного мита» та пункту 71 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України встановлено недотримання умов цих регуляторних актів, **чим завдано державі матеріальної шкоди (втрат) на суму 3,8 тис. гривень.**

Музеєм Революції Гідності забезпечено повне відшкодування такої матеріальної шкоди (втрат), заподіяної державі.

11. Галузевим державним архівом без належного забезпечення основної діяльності при запровадженні обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, у 2020 році та дистанційної роботи у 2022 році у зв'язку із введенням воєнного стану, на стимулюючі надбавки та премії працівникам **неекономно використано коштів загального фонду державного бюджету в сумі 6 036,6 тис. гривень.**

За погодженням з УІНП директору Галузевого державного архіву **виплачено загалом 930 тис. грн, що є нерезультативно використаними бюджетними коштами.**

12. У 2019 – 2020 роках Галузевим державним архівом забезпечено розробку проектно-кошторисної документації по об'єкту: «Реконструкція нежитлових приміщень у будівлі (корпус № 5) для розміщення Галузевого

державного архіву Українського інституту національної пам'яті по вул. Пухівській, 7 у м. Києві» для розміщення та здійснення його статутної діяльності.

Попри наявність розробленої проектно-кошторисної документації, реконструкція приміщення не проводилася через недостатнє фінансування.

Станом на 01.01.2023 проектно-кошторисна документація потребує коригування у зв'язку із внесенням змін до ДБН А.2.2-3-2014 та законодавства щодо бомбосховищ.

Відповідно до Експертного звіту щодо розгляду проектної документації загальна кошторисна вартість реконструкції становить 685 665,7 тис. гривень.

На сьогодні проектна документація втратила свою актуальність (потребує коригування), враховуючи девальвацію національної валюти, зростання цін на будівельні матеріали, енергоносії тощо. Отже, **витрачені у 2019 – 2022 роках кошти державного бюджету в сумі 11 749,6 тис. грн є непродуктивними витратами.**

13. Аудитом встановлено, що створений у 2019 році Галузевий державний архів не забезпечував виконання основних завдань, визначених пунктом 7 Положення про галузевий державний архів Українського інституту національної пам'яті, затвердженого спільним наказом Міністерства культури України та Міністерства юстиції України від 07 лютого 2019 р. № 91/372/5 (далі – Положення 91): пошук, приймання, передавання, формування, облік та зберігання профільних документів; забезпечення права доступу до інформації, що міститься в профільних документах та довідковому апараті.

За неналежного провадження основної діяльності як такої, за бюджетною програмою на забезпечення діяльності та зміцнення матеріально-технічної бази Галузевого державного архіву витрачено 27 183,7 тис. грн (видатки споживання – 12 369,9 тис. грн, розвитку – 13 411,2 тис. грн), що є непродуктивними витратами.

14. Для належного функціонування Галузевого державного архіву потребують вирішення такі питання:

проведення реконструкції та встановлення необхідного обладнання в переданому архіву приміщенні. Без цього неможливо забезпечити виконання основного завдання, визначеного у підпункті 1 пункті 7 Положення 91, – забезпечення пошуку, приймання, формування, обліку та зберігання профільних документів, а також використання інформації, що міститься в них. Як наслідок, Галузевий державний архів не забезпечує право доступу до інформації, що міститься в профільних документах та довідковому апараті;

отримання в тимчасове користування офісного приміщення для здійснення діяльності його апаратом на період проведення реконструкції наявного майна;

впорядкування умов оплати праці та штатної чисельності працівників архіву.

Отже, станом на 01.01.2023 Галузевий державний архів не забезпечує встановленого статтею 12 Закону України від 09 квітня 2015 р. № 316-VIII «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного

режиму 1917–1991 років» (далі – Закон 316) права доступу до архівної інформації репресивних органів. Залишаються невиконаними визначені в Законі України від 24 грудня 1993 р. № 3814-ХІІ «Про Національний архівний фонд та архівні установи» та Законі 316 вимоги щодо передачі архівних документів (носіїв архівної інформації) репресивних органів, що належать державі, на зберігання до Галузевого державного архіву.

15. У порушення пункту 10 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05 травня 2015 р. № 421 (далі – Порядок 421), **Мінкультури не розроблено та не затверджено форми подання УІНП інформації про виконання плану заходів.** Як наслідок, така інформація надавалася у довільній формі. При цьому заходи не згруповані за напрямками використання коштів, визначеними в Порядку 421, вказано лише їх загальний перелік, орієнтовну суму, затверджену наказом УІНП, відкриті асигнування та фактично використані кошти за кожним заходом. Це не дає змоги проаналізувати кількість заходів, проведених за кожним напрямком використання коштів.

16. Аудитом встановлено, що **Музеєм Голодомору-геноциду при плануванні бюджетних показників на 2019 рік за бюджетною програмою (180)3801190, в проєкті кошторису без економічного обґрунтування витрат визначено потребу в бюджетних коштах на суму 1 802 тис. грн (за загальним фондом 1 471,5 тис. грн; спеціальним – 330,5 тис. грн); на 2020 рік – 3 685,3 тис. грн (за загальним фондом 3 406,1 тис. грн; спеціальним – 279,2 тис. грн); на 2021 рік – 4 637,7 тис. грн (за загальним фондом 4 261,5 тис. грн; спеціальним – 376,2 тис. грн); на 2022 рік – 5 201,4 тис. грн (за загальним фондом 4 805,3 тис. грн; спеціальним – 396,1 тис. грн), що є порушенням вимог пунктів 13, 22 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 р. № 228 (далі – Порядок 228): показники видатків бюджету та надання кредитів з бюджету, що включаються до проєкту кошторису, повинні бути обґрунтовані відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.** Як наслідок, головним розпорядником (Мінкультури) у порушення вимог пункту 1.5, абзацу четвертого пункту 2.1 розділу II Інструкції 687 не дотримано принципу обґрунтованості витрат «від першої гривні», який передбачає детальні розрахунки в межах коду економічної класифікації видатків або класифікації кредитування з урахуванням кількісних та вартісних факторів, що впливають на обсяг видатків та надання кредитів у плановому та наступних за плановим двох бюджетних періодах. **До бюджетних запитів на відповідні планові бюджетні періоди за бюджетною програмою за КПКВК (180)3801190 включено без належного обґрунтування загалом 15 326,4 тис. грн, що відповідно до пунктів 1, 3 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства.**

17. Аудитом встановлено, що Музеєм Голодомору-геноциду у 2019 році видатки до кошторису за КПКВК 1801190 у загальному обсязі **1 654,9 тис. грн** (за загальним фондом 1 324,4 тис. грн; спеціальним – 330,5 тис. грн); у 2020 році до кошторису за КПКВК 3801190 – **641,9 тис. грн** (за загальним фондом – 392,7 тис. грн; спеціальним – 249,2 тис. грн); у 2021 році – **768,9 тис. грн** (за загальним фондом – 392,9 тис. грн; спеціальним – 376 тис. грн), у 2022 році – **789 тис. грн** (за загальним фондом – 392,9 тис. грн; спеціальним – 396,1 тис. грн) **не підтверджено економічними обґрунтуваннями. Мінкультури в порушення вимог пункту 29 Порядку 228 затверджувало ці кошториси. Затвердження Мінкультури показників кошторисів за КПКВК (180)3801190 Музею Голодомору-геноциду на 2019 – 2022 роки на суму 3 854,7 тис. грн, не підтверджену економічними обґрунтуваннями є порушенням бюджетного законодавства (пункт 16 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу).**

18. Аудитом встановлено відсутність бюджетних запитів за КПКВК 3801280 з відповідними розрахунками на 2018 та 2019 роки. При цьому належних обґрунтувань та розрахунків показників щодо обсягу потреби у бюджетних коштах, відображених у бюджетних запитах Мінкультури (на 2020 – 2022 роки), для реалізації бюджетної програми за КПКВК (180)3801280 також немає, що не відповідає вимогам пункту 9 частини першої статті 2 Бюджетного кодексу та принципу обґрунтованості, визначеному пунктом 5 частини першої статті 7 цього Кодексу.

Зокрема, відповідно до бюджетного запиту Мінкультури на 2022 – 2024 роки (індивідуальний, форма 2022-2) плановий обсяг видатків за бюджетною програмою за КПКВК 3801280 на 2022 рік визначено у сумі 350 400 тис. грн, а Законом України від 02 грудня 2021 р. № 1928-ІХ «Про Державний бюджет України на 2022 рік» затверджено 1 850 400 тис. грн, або у понад 5 разів більше.

Це не сприяло ефективності управління Мінкультури коштами державного бюджету, а також створило умови для недостатньо обґрунтованого затвердження відповідних фінансових показників у кошторисах (зокрема, кошторис Мінкультури на 2021 рік затверджений на суму 300 000 тис. грн, на 2022 рік – 1 850 400 тис. грн), видатки в яких у порушення пункту 29 Порядку 228 не підтверджені належними розрахунками та економічними обґрунтуваннями. Згідно із пунктом 16 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу таке порушення визнається порушенням бюджетного законодавства.

19. Аудитом встановлено, що планування коштів державного бюджету, затвердження відповідних кошторисів, складання та затвердження паспортів бюджетної програми за КПКВК (180)3801280 здійснювалося Мінкультури з порушенням бюджетного законодавства, що не сприяло виконанню окремих результативних показників та досягненню запланованої мети використання коштів державного бюджету повною мірою. Складання звітів про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК (180)3801280

здійснювалося з порушенням вимог пункту 14 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2002 р. № 1098 «Про паспорти бюджетних програм» (далі – Правила 1098). Звіт про виконання паспорта бюджетної програми за 2018 рік на час проведення аудиту не складався. У звітах про виконання паспортів бюджетних програм за 2019 та 2020 рік у порушення цих Правил немає узагальненого висновку про виконання бюджетної програми, який має містити інформацію про ступінь досягнення мети та стан виконання завдань бюджетної програми. Низку затверджених у паспортах бюджетної програми, зокрема на 2021 та 2022 роки, результативних показників у запланованих обсягах не досягнуто.

В інформації про досягнення Мінкультури запланованої мети, завдань та результативних показників бюджетної програми на 2018 рік міститься необґрунтований узагальнений висновок про виконання бюджетної програми – мета та завдання досягнуті. Водночас **за результатами аналізу встановлено: завдання програми щодо реконструкції I черги Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодоморів в Україні з будівництвом II черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні у запланованих обсягах не виконано.**

Зокрема, за затвердженим показником 5055 м² площі збудованих будівель II черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні зазначено про недосягнення фактичних результатів виконання (відхилення – 5 055 м²), розбіжність (відхилення) пояснено тим, що будівництво ще не розпочато. Подібно щодо показника площі забудови 16135 м² Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності: фактичних результатів виконання немає (відхилення – 16 135 м²), розбіжність (відхилення) пояснено тим, що забудова не розпочалась, кошти у сумі 115 599,9 тис. грн витрачені на вишукувальні роботи – 529,7 тис. грн, історико-містобудівне обґрунтування – 101,1 тис. грн, розробку та виготовлення проєктно-кошторисної документації – 3 387,8 тис. грн, авансовий платіж на будівельні роботи на 8 місяців – 111 581,3 тис. грн з погашенням у 2019 році.

Аудитом встановлено, що **показник площі забудови (16 135 м²) Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності не досягнений і донині, зокрема, через неефективне управління коштами державного бюджету та бездіяльність посадових осіб Мінкультури.**

20. Встановлено, що в порушення законодавства про бухгалтерський облік станом на 31.12.2022 у бухгалтерському обліку Музею Голодомору-геноциду (рах. 1013) відображено лише 1 об'єкт основних засобів – нежитловий будинок (приміщення літера «А»), інвентарний номер 101300001, первісною вартістю 143 034,735 тис. грн (Зала пам'яті), сума зносу – 30 988,9 тис. гривень.

Протягом майже 10 років керівництвом Музею Голодомору-геноциду не вживалися заходи щодо відображення в бухгалтерському обліку частин нерухомого майна – «Будівництво I черги «Меморіальний комплекс пам'яті жертв голодоморів в Україні» як окремих об'єктів основних засобів.

Невідображення в бухгалтерському обліку Музею Голодомору-геноциду скульптурних компонентів, розміщених на території Меморіального комплексу (скульптури ангелів; «Жорна доли»; «Гірка пам'ять дитинства»; «Свіча пам'яті»), що оточена комплексом художніх композицій – лелеки, залізні хрести, кам'яні брили, плити із викарбуваними роками злочину проти Українського народу; алея «Чорні дошки» – гранітні плити із переліком населених пунктів, до яких був застосований спеціальний режим винищення населення під час Голодомору), які при проведенні інвентаризації не обліковані як окремі об'єкти основних засобів у бухгалтерському обліку, створює ризики втрати державного майна, оскільки у разі їх пошкодження (знищення) в умовах воєнного стану, суму завданих державі збитків визначити буде неможливо.

21. Аудитом встановлено, що генеральному директоріві Музею Голодомору-геноциду у 2019 – 2020 роках зайво нараховано та виплачено з порушенням законодавства премії у загальному розмірі 203,8 тис. грн, що мають бути відшкодовані та повернені до бюджету в установленому законодавством порядку.

Крім того, у 2019 році в порушення вимог частини третьої статті 29 Закону 2778, абзацу восьмого частини другої статті 28 Закону України від 29 червня 1995 р. № 249/95-ВР «Про музеї та музейну справу» (далі – Закон 249) та пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 22 січня 2005 року № 82 «Про реалізацію окремих положень частини другої статті 28 Закону України «Про музеї та музейну справу», генеральному директоріві вдруге виплачена, за погодженням з Мінкультури, протягом року допомога на оздоровлення при наданні щорічної відпустки у сумі 34,1 тис. грн (у т. ч. перерахований єдиний соціальний внесок (далі – ЄСВ) – 6,2 тис. гривень). Ці кошти також мають бути відшкодовані та повернені до бюджету в установленому законодавством порядку.

При цьому Мінкультури як уповноваженим органом у порушення вимог частини шостої статті 26 Закону 249, пункту 1 статті 21 Закону 2778, пункту 4 частини першої статті 6 Закону України від 21 вересня 2006 р. № 185 «Про управління об'єктами державної власності» протягом вересня – грудня 2022 року та на дату проведення аудиту рішення про необхідність проведення конкурсного відбору на заміщення вакантної посади генерального директора Музею Голодомору-геноциду або призначення на посаду генерального директора із застосуванням частини п'ятої статті 10 Закону України від 12 травня 2015 р. № 389 «Про правовий режим воєнного стану» не ухвалювалися, що є порушенням законодавства. Як наслідок, за виконання обов'язків генерального директора більше двох місяців з 01.10.2022 по 31.12.2022 нараховано 349,1 тис. грн (у т. ч. ЄСВ – 63 тис. гривень).

Крім того, внаслідок затвердження уповноваженим органом (Мінкультури) у штатних розписах Музею Голодомору-геноциду на 2019 – 2022 роки додаткових коефіцієнтів підвищення посадових окладів працівників, функціональні обов'язки яких не передбачають забезпечення та безпосереднє здійснення музейних функцій, додаткові витрати Музею на оплату праці за рахунок коштів загального фонду державного бюджету за 2019 – 2022 роки, за розрахунками, становили 16 146,9 тис. грн (2019 рік – 2 577,8 тис. грн, 2020 рік – 3 723,8 тис. грн, 2021 рік – 4 604,8 тис. грн, 2022 рік – 5 240,5 тис. грн), що є неекономним використанням бюджетних коштів.

22. Аудитом встановлено, що право замовника будівництва на земельних ділянках, розташованих за адресою: вул. Лаврська, 3, м. Київ, відповідно до положень Закону України від 17 лютого 2011 р. № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності» (далі – Закон 3038) має Національний музей «Меморіал жертв голодомору», а не Державне унітарне підприємство «Дирекція з будівництва другої черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» (далі – Дирекція).

Призначення Дирекції відповідно до пункту 3 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для будівництва об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 147 (далі – Порядок 147), замовником будівництва об'єкта загальнодержавного значення у сфері культури (реконструкція I черги Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодоморів в Україні з будівництвом II черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні) та виконання повноважень щодо будівництва II черги – Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» не відповідає положенням частин четвертої та п'ятої статті 26, частини першої статті 35 Закону 3038 та пункту 5 Порядку виконання підготовчих та будівельних робіт, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 466 «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт».

Крім того, внаслідок ухвалення Мінкультури недостатньо обґрунтованих управлінських рішень щодо передачі Дирекції функцій замовника з проєктування та будівництва II черги Національного музею «Меморіал жертв голодомору», що проводиться на земельних ділянках, наданих Київською міською радою з іншим цільовим призначенням виду їх використання (експлуатація та обслуговування Національного музею «Меморіал жертв голодомору»), у 2019 – 2022 роках Дирекцією проводились підготовчі та будівельні роботи з будівництва II черги Національного музею «Меморіал жертв голодомору» на суму 561 831,9 тис. грн з порушенням вимог частини першої статті 35 Закону 3038 та рішення Київської міської ради від 14 вересня 2017 р. № 10/3017.

23. Нормативно-правове регулювання питань надання та використання у 2019 – 2022 роках коштів державного бюджету за КПКВК (180)3801280 загалом

було достатнім для забезпечення ефективного управління та використання коштів і досягнення відповідної мети бюджетної програми. Водночас аудитом виявлено низку недоліків. Зокрема, у порушення частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу в порядках 147 та 91 не визначено заходів впливу у разі невиконання бюджетної програми, а також шляхів погашення бюджетної заборгованості за наявності, чим створено ризики несвочасного погашення дебіторської заборгованості.

Ухвалення у періоді, що досліджувався, Кабінетом Міністрів України та окремими розпорядниками (зокрема, Музеєм Революції Гідності), одержувачем бюджетних коштів (Дирекція) з відома та за погодженням з головним розпорядником коштів (Мінкультури) необґрунтованих управлінських рішень щодо авансування окремих робіт призвело до утворення значної за обсягами простроченої дебіторської бюджетної заборгованості та нерезультативного використання коштів в особливо великих розмірах, а також виникнення ризиків нанесення збитків державі.

Так, у грудні 2018 року (з відома Мінкультури) Музей Революції Гідності платіжним дорученням від 27.12.2018 № 16 на суму 111 581,3 тис. грн здійснив попередню оплату ТОВ «Спеціальна науково-реставраційна проєктно-будівельно-виробнича майстерня «Україна-Реставрація» (далі – ТОВ «Реставрація», генпідрядник) за договором № 2-МК від 22.12.2018 (із змінами – додаткова угода від 22.12.2018 № 1) (далі – договір № 2-МК), чим створив значні ризики дебіторської заборгованості на невизначений час, оскільки така оплата проведена під час дії ухвали Печерського районного суду м. Києва від 23.10.2018 №757/518885/18-К про накладання арешту на земельні ділянки на Алеї Героїв Небесної Сотні та заборону проведення будь-яких дій на них (зокрема, будівельних робіт, передбачених цим договором).

Музею Революції Гідності була надана також інша земельна ділянка на Алеї Героїв Небесної Сотні (вул. Інститутська), 3, із земель комунальної власності в користування для будівництва, експлуатації та обслуговування меморіально-музейного комплексу. Будівництво меморіально-музейного комплексу на цій земельній ділянці протягом 5 років так і не здійснювалося. Під арештом зазначена ділянка не перебуває. Непроведення будівництва пов'язано з тривалим узгодженням контракту з переможцем міжнародного архітектурного конкурсу.

24. Аудитом встановлено, що протягом 2019 року і до цього часу будівельні роботи за договором № 2-МК не проводилися через низку причин, зокрема арешт земельних ділянок, виділених для облаштування та експлуатації пішохідної зони, благоустрою та озеленення території у складі меморіально-музейного комплексу.

Музеєм Революції Гідності (замовник) протягом 2019 року окремі положення договору № 2-МК належно не виконувалися, зокрема, акт про визначення фронту робіт не оформлювався.

У порушення пунктів 29 та 69 Загальних умов укладання та виконання договорів підяду в капітальному будівництві (затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 01 серпня 2005 р. № 668 із змінами) замовником

(Музеєм Революції Гідності) не надано генпідрядникові у належний спосіб будівельного майданчика (фронт робіт) та частково іншої (зокрема, проектної) документації, передбаченої договором № 2-МК.

25. Встановлено, що генпідрядник у січні 2019 року з порушенням умов календарного графіка, визначеного договором № 2-МК, ухвалив рішення про закупівлю за кошти отриманого авансу (111 581,3 тис. грн) дерев у кількості 100 шт. на суму 9 144 тис. грн без проведення першочергових будівельних робіт. Закупівля дерев (лип) проводилася в умовах накладання судами арештів на земельні ділянки.

У додатку 1 (календарний графік) до договору № 2-МК передбачено проведення протягом січня–квітня 2019 року низки першочергових робіт, роботи з озеленення заплановано на травень – серпень 2019 року. **Закупівля дерев (лип) є порушенням умов виконання договору, що призвела до виникнення ризику нанесення державі збитків на 9 144 тис. гривень внаслідок загибелі дерев, які понад 5 років зберігаються у контейнерах без висадки у ґрунт.**

26. Оглядом за адресою: м. Київ, вул. Є. Маланюка, 114-А, встановлено, що під відкритим небом (за даними начальника складу ТОВ «Інстех») з 2019 року, тобто протягом 5 років, зберігаються вироби з каменю світлого кольору різної форми та розмірів, придбані генпідрядником за кошти отриманого відповідно до договору № 2-МК авансу (111 581,3 тис. грн). Без оригіналу сертифіката походження цих товарів та/або інших документів неможливо встановити країну походження товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ), назву матеріалу, з якого вони вироблені, дати ввезення на митну територію нашої країни, прийняття на зберігання, власника.

Крім того, на цих виробках немає відповідних маркувань (інвентарних номерів). За інформацією представника ТОВ «Інстех», на кожному виробі початково (у 2019 році) були такі маркування, які внаслідок тривалого зберігання стерлися.

Акт контрольної перевірки інвентаризації цінностей від 30.11.2022, складений за результатами інвентаризації 156 найменувань цінностей (у загальній кількості 1297 шт. бордюрів, бортових каменів, вертикальних стел, горизонтальних стел монументів, підпірних стінок, плит площадки, сходинок, тумб) на суму 29 030,4 тис. грн, містить за кожною з 156 позицій інформацію про матеріал, з якого вони вироблені (граніт White Mount Airy), а також інвентарні номери (наприклад, № 7 – бордюр прямий 400x150x1270, відображено номер Б37, № 20 – бордюр прямий 400x150x620, відображено номер Б24). Водночас без таких номерів на виробках з каменю, відображення та підтвердження їх акті, здійснене представниками Музею Революції Гідності та ТОВ «Реставрація», є необґрунтованим.

Під час огляду встановлено, що внаслідок тривалого зберігання під відкритим небом окремі вироби з каменю мають пошкодження (тріщини та сколи). **Отже, витрачені на придбання виробів з граніту White Mount Airy кошти на загальну суму 29 030,4 тис. грн використані нерезультативно.**

27. Всупереч вимогам Закону України від 21 лютого 2017 р. № 1854-VIII «Про внесення зміни до розділу V «Прикінцеві положення» Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо заходів із забезпечення вшанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні» щодо здійснення будівництва меморіально-музейного комплексу відповідно до проекту, розробленого за результатами відкритого конкурсу на кращий проєкт цього меморіально-музейного комплексу, Мінкультури відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 501-р «Про організацію та проведення міжнародного відкритого архітектурного конкурсу проєктів на кращу проєктну пропозицію щодо об'єкта «Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності» організовано і проведено конкурс та визначено дві номінації: I «Меморіал Героїв Небесної сотні» та II «Музей Революції Гідності».

28. Встановлено, що в 2018 році Музеєм Революції Гідності складено проєкт кошторису за КПКВК (180)3801280 на суму 115 600 тис. грн без лімітної довідки. **Недоведення Мінкультури до розпорядника бюджетних коштів нижчого рівня лімітної довідки є порушенням пункту 27 Порядку 228, що відповідно до пункту 16 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства.**

Крім того, немає економічно обґрунтованих розрахунків до проєктів кошторисів Музею Революції Гідності на 2018 рік на суму 115 600 тис. грн та 2019 рік на суму 200 000 тис. грн, чим порушено вимоги пункту 22 Порядку 228. Затвердження кошторисів без цих розрахунків є порушенням Мінкультури вимог пункту 29 Порядку 228. Встановлені порушення згідно із пунктом 16 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу є порушеннями бюджетного законодавства.

29. Аудитом встановлено, що договір про передачу майнових авторських прав на твір архітектури (проєктна пропозиція на будівництво Музею Революції Гідності) від 17.05.2021 підписаний (через 2,5 роки після проведення міжнародного конкурсу) гендиректором Музею Революції Гідності та двома представниками «Kleihues + Kleihues Gesellschaft von Architekten mbH» – авторами (Федеративна Республіка Німеччина) – переможцями Міжнародного конкурсу на кращу проєктну пропозицію щодо об'єкта «Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності (м. Київ)» у номінації II «Музей Революції Гідності», яких було визначено як авторський колектив. Персональний склад цього авторського колективу затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03 жовтня 2018 р. № 697-р.

Водночас цей договір підписаний лише одним з авторів, інший член цього колективу договір не підписував, що призвело до виникнення певного ризику щодо легітимності передачі авторських прав на вказаний твір.

30. Встановлено, що ухвалене в 2021 році управлінське рішення тендерного комітету Музею Революції Гідності про відміну закупівлі (UA-2021-09-08-005707-b) не відповідало вимогам статті 5 Закону України

від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII «Про публічні закупівлі» та призвело до повторного проведення конкурсу та, як наслідок, неекономного витрачання коштів державного бюджету, за розрахунками, на суму 15 508,9 тис. грн: перша пропозиція становила 33 888 тис. грн, переможця – 49 396,9 тис. гривень.

31. Аудитом встановлено, що внаслідок неналежного контролю керівництва Дирекції та уповноваженого органу управління (Мінкультури), не виконано низку показників діяльності, визначених фінансовими планами Дирекції на 2019–2022 роки, та здійснено непередбачені цими планами зайві витрати на загальну суму 1 192,5 тис. грн (2019 рік – 1093,1 тис. грн, 2020 рік – 61,4 тис. грн, 2021 рік – 20 тис. грн, 2022 рік – 18 тис. грн), що є порушенням вимог пункту 1 статті 75 Господарського кодексу України у частині виконання затверджених показників фінансових планів на відповідний рік. Також Мінкультури порушено пункт 10 Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі від 02.03.2015 № 205, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19 березня 2015 р. за № 300/26745: контроль за своєчасним складанням фінансових планів підприємств та виконанням показників затверджених фінансових планів підприємств здійснюють суб'єкти управління.

32. Встановлено, що у порушення вимог частини шостої статті 3 Закону України від 23 травня 2017 р. № 2059-VIII «Про оцінку впливу на довкілля» господарська діяльність та втручання в природне середовище і ландшафт на відповідній території провадяться без висновку з оцінки впливу на довкілля. Відповідно, екологічні умови, що мають бути передбачені у цьому висновку, не дотримуються. Знесення (в межах виконання договору між Дирекцією та ТОВ «Основа» від 15.03.2018 № 8/03 про проведення підготовчих робіт) зелених насаджень (за погодженням 16.03.2018 заяви про наміри в. о. начальника Управління екології та охорони природних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (КМДА)) на відповідній території проведено із порушенням законодавства та призвело до нанесення збитків (відновлювальна вартість зелених насаджень на 27.07.2017 становила 7 995 тис. гривень).

33. Внаслідок ухвалення недостатньо обґрунтованих управлінських рішень Кабінетом Міністрів України, Мінкультури, Київською міською державною адміністрацією щодо проведення вказаного будівництва на зсувонебезпечній території, а також недосконалих проєктних рішень за результатами виконання проєктних робіт, підрядник вимушений систематично коригувати проєктну документацію, що призводить до додатково витрачання бюджетних коштів.

Так, протягом періоду, що досліджувався, суттєво збільшилася загальна вартість будівництва – з 1 628 311,7 до 1 707 764,3 тис. гривень. Зокрема, за результатами коригування проєкту «Реконструкція I черги Меморіального

комплексу пам'яті жертв Голодоморів в Україні з будівництвом II черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні по вул. Лаврській, 3 у Печерському районі м. Києва» (перша черга), затвердженого наказом Мінкультури від 24.12.2021 № 1023, збільшено загальну кошторисну вартість будівництва (порівняно з проєктом, затвердженим наказом Мінкультури від 20.12.2018 № 1133) на 79 452,6 тис. грн та створено умови для неекономного використання коштів державного бюджету.

Встановлено, що необхідність коригування протягом 2019–2022 років проєктної документації пов'язано, зокрема, з тим, що будівництво Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні здійснюється на зсувонебезпечній території в межах Дніпровського узвозу, Паркової дороги, території парку Вічної Слави та Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника та є недостатньо обґрунтованим. Це створює суттєві ризики негативного впливу на стійкість ґрунту будівельних конструкцій (підпірні стіни ПС-12, ПС-13, ПС-14, ПС-15, пішохідні паркові доріжки в зоні цих стін, які заплановані на зсувонебезпечній ділянці у Панкратієвому Яру), передбачених проєктом, та потребує їх виключення зі складу будівельних робіт.

34. Аналіз додатка 4 до договору від 05.12.2022 № 5П-К, укладеного між Дирекцією та підрядником, вказав на необхідність внесення суттєвих змін до проєктних рішень щодо II черги будівництва (реконструкції) Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні та, як наслідок, необхідність коригування робочої документації за окремим договором та додаткового витрачання коштів. **Це свідчить, враховуючи коригування у 2021 році проєктних рішень щодо I черги цього будівництва, про недосконалість та недоліки проєктних рішень за результатами виконання підрядником проєктних робіт. Також створюються умови для неекономного витрачання коштів державного бюджету, зокрема за цим договором – в обсязі 11 097,5 тис. грн (обсяг передбачених договором бюджетних коштів).**

35. Неоднозначне трактування поняття «предмети мистецтва» та зволікання Мінкультури щодо вирішення питання відображення вартості творів мистецтва у складі інших необоротних активів призвели до невідображення Музеєм Революції Гідності в бухгалтерському обліку придбаних у 2019 – 2021 роках за рахунок коштів загального фонду державного бюджету (КПКВК (180)3809020, КЕКВ 3110) музейних предметів (у т. ч. творів мистецтва) загалом на суму 2 719,9 тис. гривень. Це зумовило заниження реальної вартості інших необоротних матеріальних активів на вказану суму.

36. Невидання у 2019 – 2022 роках внутрішніх розпорядчих документів, які б регламентували процеси, операції внутрішнього середовища та механізм управління ризиками, заходи контролю, визначення відповідальної особи за координацію управління ризиками, моніторинг, інформаційний та комунікаційний обмін, координацію діяльності в Мінкультури щодо організації ефективної системи внутрішнього контролю, **призвело до незабезпечення**

належної роботи системи внутрішнього контролю та створення ризиків незабезпечення Міністерством як головним розпорядником бюджетних коштів виконання норм пункту 7 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу в частині дієвого управління бюджетними коштами в межах встановлених йому бюджетних повноважень, ефективного (продуктивного, результативного, економного) використання бюджетних коштів за КПКВК (180)3801280, (180)3809020 та (180)3801190, а також дотримання положень бюджетного й іншого законодавства..

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

ВИРІШИЛА:

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, забезпечення діяльності Музею Революції Гідності та Галузевого державного архіву, функціонування Музею Голодомору-геноциду та на будівництво об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури (далі – Звіт про результати аудиту), затвердити.

2. Звіт про результати аудиту та рішення Рахункової палати надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів з дня затвердження Звіту.

3. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту у порядку інформування надіслати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики і рекомендувати розглянути на засіданнях.

4. Про результати аудиту повідомити народних депутатів України Я. Юрчишина та А. Богданця шляхом надсилання їм рішення Рахункової палати і Звіту про результати аудиту.

5. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати розглянути:

результати аудиту та прийняти рішення про стан та перспективу завершення будівництва Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності та реконструкції будівлі Галузевого державного архіву, а також об'єкта «Реконструкція I черги Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодоморів в Україні з будівництвом II черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні по вул. Лаврській, 3, у Печерському районі м. Києва»;

актуальність пункту 2 Розпорядження 364;

питання про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2006 р. № 413 «Деякі питання оплати праці працівників національних закладів культури» для уникнення подвійного трактування підстав для застосування додаткових коефіцієнтів для підвищення посадових окладів працівників національних закладів культури, які не належать до окремих категорій працівників національних закладів культури.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Міністерству культури та інформаційної політики України та рекомендувати забезпечити:

розроблення та затвердження плану заходів щодо усунення виявлених аудитом порушень та недоліків;

внесення змін до нормативно-правових актів у частині актуалізації назви Музею Голодомору-геноциду, а також привести порядки 147 та 91 у відповідність з вимогами абзаців сьомого та тринадцятого частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу: доповнити заходами впливу у разі невиконання бюджетної програми, а також визначити шляхи погашення бюджетної заборгованості у разі її наявності;

включення до бюджетних запитів лише обґрунтованої потреби в бюджетних коштах розпорядників бюджетних коштів за КПКВК 3801280, 3809020 і 3801190 та одержувача бюджетних коштів за КПКВК 3801280, які зобов'язані надавати головному розпорядникові бюджетних коштів детальні розрахунки потреби, що базуються на економічно обґрунтованій кількості необхідних товарів (робіт, послуг) та вартості за їх одиницю;

недопускання фактів неефективного управління бюджетними коштами та невикористання виділених розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня бюджетних асигнувань;

дотримання розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня (одержувачем бюджетних коштів) норм чинних нормативно-правових актів, що регламентують складання проєктів кошторисів (планів використання бюджетних коштів), та включення до них економічно обґрунтованих обсягів бюджетних асигнувань;

ефективне і законне управління бюджетними коштами та недопущення невикористання виділених бюджетних асигнувань, зокрема, шляхом здійснення своєчасного і належного аналізу невикористаних бюджетних асигнувань та ініціювання за необхідності їх перерозподілу на інші цілі;

активізацію роботи головного розпорядника бюджетних коштів та розпорядника бюджетних коштів нижчого рівня щодо забезпечення належного функціонування Галузевого державного архіву;

активізацію роботи головного розпорядника бюджетних коштів, розпорядника бюджетних коштів нижчого рівня та одержувача бюджетних коштів за КПКВК (180)3801280 щодо забезпечення погашення простроченої дебіторської заборгованості та уникнення втрат бюджетних коштів;

зарахування на баланс Музею Революції Гідності придбаних за бюджетні кошти КПКВК (180)3809020 музейних предметів та на баланс Музею Голодомору-геноциду скульптурних компонентів, розміщених на території Меморіального комплексу, виготовлених і встановлених за бюджетні кошти;

невідкладне вжиття заходів для проведення конкурсу на заняття вакантної посади (призначення на посаду) генерального директора Музею Голодомору-геноциду;

відшкодування та повернення до бюджету в установленому законодавством порядку неправомірно виплаченої генеральному директору Музею Голодомору-геноциду у 2019 році допомоги на оздоровлення при наданні щорічної відпустки;

ефективне функціонування системи внутрішнього контролю головного розпорядника бюджетних коштів та розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня на всіх стадіях бюджетного процесу;

вжиття відповідних заходів впливу до посадових осіб об'єктів аудиту, де виявлені порушення законодавства, неефективне управління та використання бюджетних коштів;

інформування Рахункової палати у встановленому законодавством порядку про стан виконання наданих за результатами аудиту рекомендацій.

7. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Музею Голодомору, УІНП, Музею Революції Гідності, Дирекції та рекомендувати забезпечити:

розроблення та затвердження плану заходів щодо усунення виявлених аудитом порушень та недоліків;

належне обґрунтування потреби в бюджетних видатках для підготовки головним розпорядником бюджетних коштів бюджетних запитів;

дотримання вимог Порядку 228 при складанні та виконанні кошторисів (планів використання бюджетних коштів);

недопущення фактів неефективного управління бюджетними коштами та невикористання виділених бюджетних асигнувань;

інформування Рахункової палати у встановленому законодавством порядку про стан виконання наданих за результатами аудиту рекомендацій.

8. Про виявлені під час аудиту в частині витрачання коштів за КПКВК 1801280 у 2019 році, КПКВК 3801280 у 2020–2022 роках ознаки кримінального правопорушення повідомити Національну поліцію України, Національне антикорупційне бюро України та Офіс Генерального прокурора шляхом надсилання Звіту про результати аудиту і рішення Рахункової палати, копій актів, складених за результатами аудиту Музею Революції Гідності та Дирекції.

9. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту оприлюднити на офіційному вебсайті Рахункової палати.

10. Члену Рахункової палати Андрію Дідику забезпечити надання Верховній Раді України інформації про стан виконання об'єктами аудиту рішення Рахункової палати протягом 45 днів із дня отримання інформації від об'єктів аудиту.

11. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Андрія Дідика.

Т. в. п. Голови

Андрій МАЙСНЕР